

Р. Щепілова

зав. методико-бібліографічним відділом Луганської ЦБС для дітей

Навчання із задоволенням, або Деякі кроки на шляху до подолання стереотипів

Ми живемо у непростий час переосмислення, а іноді й переоцінки цінностей, зламу стереотипів, руйнування форматів. Але, на жаль, штампи, які характеризують наші заклади та їхніх працівників, руйнуються дуже повільно. Багато людей і досі вважають бібліотеку лише книгосховищем, а у ролі бібліотекаря уявляють таку собі невиразну людину, яка займається малоцікавою справою. Ми не погоджуємося з цим і впевнені, що дитячий бібліотекар має бути не лише справжнім професіоналом, а й сучасною людиною, цікавою для своїх читачів. І як би на підтримку нашої думки у 2005 році в США на екрани вийшов фільм «Бібліотекар», головний герой якого — високоосвічена людина, з почуттям гумору, допитлива, чуйна, уважна і добра, при цьому відважна та по-справжньому віддана своїй справі. І дійсно, сьогоднішній бібліотеці потрібен не лише ерудований доглядач, їй потрібна яскрава особистість з нестандартним або, як тепер кажуть, креативним мисленням. Саме така людина завжди приваблює інших, а особливо таку емоційну частину суспільства, як діти та підлітки.

Отже, якою повинна бути методична допомога, щоб кожен з бібліотекарів відчував себе і членом великого колективу, і індивідуальністю, точка зору якої буде з повагою вислухана та почута у будь-яких обставинах. Ми не відмовилися від таких традиційних, але дієвих, перевірених часом форм підвищення фахового рівня бібліотекарів, як семінари, практикуми, інформаційні години, консультації, одночасно з цим впроваджуючи у свою

роботу і інтерактивні форми навчання: тренінги, ділові ігри, діалоги, диспути, обмін досвідом. І вважаємо, що навчання було б більш результативним, як би не мало академічний, повчальний характер, чого ми і намагаємося досягти у своїй роботі. Адже гарні результати досягаються лише тоді, коли навчання приносить не лише користь, а й задоволення.

Значною мірою цьому сприяє діяльність профі-клубу «Бібліон», що працює на базі Луганської ЦБС для дітей з 1998 року, і який організовано з метою розвитку творчих інтелектуальних здібностей бібліотекарів та підвищення їхньої професійної майстерності. Клуб об'єднав небайдужих до своєї справи працівників, людей, готових сприймати чужі ідеї та ділитися своїми відкриттями. І створився колектив однодумців, команда, здібна разом працювати і відпочивати, підтримувати один одного. На засіданнях клубу розглядаються актуальні питання професійної етики бібліотекаря, бібліотечної реклами, іміджу, коло читання сучасного бібліотекаря. Перші зустрічі проходили у формі літературного бомонду, заочної екскурсії, години спілкування, професійного рингу. Бібліотекарі жартували, грали, змагалися. Клуб поступово ставав не лише центром спілкування та обміну думками, а й стимулом до удосконалення і розвитку професіоналізму, до формування здорової конкуренції у колективі, адже на його засіданнях бібліотекарі знайомилися з досягненнями колег, ділилися своїми успіхами.

Яскравою сторінкою в історії клубу стало проведення конкурсу «Бібліотечні ерудити», участь у якому брали працівники бібліотек як для дітей, так і для дорослих. Молоді фахівці виступили гідно, вони створили серйозну конкуренцію старшим колегам, продемонструвавши не лише високу ерудицію, а й відмінне почуття гумору, винахідливість та артистизм. Команда «Бібліоштучки» представила візитну картку «Бібліотекар — це звучить гордо», інсценувала інноваційну форму роботи бібліо-хіт «Так, я — модна!», а у фіналі справжнім гімном бібліотечної професії пролунала пісня «Не стоить прогибаться под изменчивый мир, пусть лучше он прогнется под нас ...».

Коли до клубу приходять нові члени, то їм обов'язково дають заповнити анкету «Що читаємо? Що дивимось? Що слухаємо?», у якій крім анкетних даних бібліотекарі розповідають про улюблених письменників, поетів, книгу, музику, телепередачу, хобі, що стає своєрідним заочним знайомством. Вже перші заповнені анкети показали, що усі ми дуже різні: нам від 18 до ... років; ми любимо читати класику, детективи, сентиментальні романи, філософську прозу; дивитись розважальні, пізнавальні телепередачі; любимо ходити до театрів та мандрувати. Ось які ми різні, але поєднує нас усіх любов до книги, до бібліотеки, тобто любов до своєї професії.

Кожна дитяча бібліотека м. Луганська має власне обличчя та свою родзинку, і саме тому активісти клубу запропонували кожне засідання проводити на базі однієї з бібліотек, бо вони вважають, що така

методика сприятиме професійному розвитку, збагаченню творчими ідеями та здобутками. Так виникла нова форма навчання — «Виїзна кафедра або година взаємного спілкування». Першою естафету прийняла філія № 3, колектив якої, успішно експериментуючи та сміливо впроваджуючи інноваційні форми роботи, вдало продемонстрував це на одному з засідань клубу. Така форма проведення навчання сподобалася, і вже шостий рік бібліотекарі збираються по черзі в одній з дитячих бібліотек міста. Навіть тематику виїзної кафедри ми вибираємо, враховуючи не тільки особливості кожної бібліотеки, а й індивідуальні особливості її працівників. На черговому засіданні, яке проходило на базі філії № 1, розглядалися питання про важливість удосконалення професіоналізму, пошуку нових цікавих форм роботи, вміння знаходити індивідуальний, нестандартний підхід до кожного читача, виконувати найскладніші запити.

Сьогодні дуже актуальними є питання ергономіки робочого місця — вміння оптимально пристосовувати навколишні умови для ефективної праці. У дитячих бібліотеках таке вміння значною мірою сприяє виконанню релаксаційних функцій, де кожен працівник та відвідувач закладу відчуває себе комфортно. Саме за таким принципом працює найменша за площею та кількістю працівників філія № 6. Недаремно виїзне засідання проходило тут, під назвою «Комфортне бібліотечне точення». У філії № 8 під час проведення виїзної кафедри «Бібліотека — це радість спілкування» прозвучала своєрідна порада, яка, на нашу думку, і відображає сутність таких зустрічей:

«Мы удач желаем Вам
В нашем общем доме большем,
Встречаться по утрам в филиале не одном ...
И мы Вам напомним вмиг —
Правило должно быть таким:
Чего-то ты достиг — опыт подели с другим!»

Засідання під назвою «Дитяча бібліотека у ритмі часу», що проходило цього року на базі філії № 9, приємно вразило та ще раз підтвердило, що творчі ідеї бібліотекарів, які працюють вже давно, не вичерпні. І сама бібліотека активно розвивається — тут є ефективний фандрейзинг, новий клуб, цікаві ігрові форми масової роботи, виставки дитячої творчості, що постійно оновлюються, саморобні бібліографічні покажчики, яких тільки за останній рік було створено три. Колегам було дуже цікаво ознайомитися з таким досвідом. Цього ж року в бібліотеці-філії № 3 відбулося засідання «Головне — є цікаві ідеї», яке вдало відобразило сучасний стан бібліотеки та роботу її працівників. Саме тут колись проходила перша виїзна кафедра. І хоча з того часу повністю змінився колектив, але творчість, пошук цікавих ідей та успішне їх втілення залишилося властивим сучасному складу працівників. Слід зазначити, що членом цього колективу є відомий луганський поет В. Копилов, і тому наша зустріч завершилася поетичною сторінкою «Світ чудовий», під час якої звучали його вірші та пісні.

Доброю традицією клубу також стало вивчення і відвідування визначних культурних, історичних місць Луганщини та Донеччини. Бібліотекарі вже побували у Слов'яногірському історико-архітектурному заповіднику на Донеччині, у історико-етнографічному музеї Станиці Луганської, де є пам'ятник князю Ігорю та його дружині, у Меморіальному музеї Бориса Грінченка в селі Олексіївка, у Луганському художньому музеї, там відвідали голографічну виставку з м. Санкт-Петербурга, та на Новоолександрівському кінному заводі. Такі екскурсії, на наш погляд, не лише збагачують духовно та емоційно, а й сприяють розширенню кругозору, розвитку ерудиції, поглибленню інтелекту. За фактографічними матеріалами, зібраними під час цих екскурсій, методико-бібліографічним відділом було розроблено сценарії заочних екскурсій «Край наш козацький», «Грінченковими дорогами», створено фактографічний календар, оформлено виставки, поповнено інформаційно-тематичні теки.

В інформаційному куточку методичного відділу «Бібліон» бібліотекарі ЦБС мають можливість ознайомитися з останніми новинами діяльності клубу та внести свої пропозиції щодо проведення подальших засідань. Постійно поповнюється «Літопис клубу» новими фактами, сценаріями заходів та фотокартками.

Взагалі ми плануємо чотири засідання на рік, але збираємося частіше. Бувають непередбачувані та незаплановані, але, на наш погляд, дуже вдалі заходи. Наприклад, зустріч з туристами з Франції, які залюбки спілкувалися з нашими читачами. До речі, працівники бібліотеки брали активну участь в організації культурної програми гостей. У ході проведеного інформаційного огляду журналів «Така далека близька Франція» вони були приємно вражені репертуаром періодичних видань бібліотеки. А нас, в свою чергу, приємно здивував жвавий інтерес французів до бібліотечної професії, організації дозвілля дітей, проблем дитячого читання.

Неформально, сердечно і тепло ми підходимо до святкування днів народження та ювілейних дат членів колективу, готуючи чудові інсценовані вітання. Впевнені, що робота від цього тільки виграє.

Отже, робимо ми все, щоб кожен відчував себе членом великої родини і, разом з тим, не втрачав індивідуальності, не «згасав», мав змогу розкриватися та виявляти свої найкращі якості. Неодноразово проведені анкетування підтверджують, що кожен працівник нашої системи має багатий потенціал, необхідний для сучасного бібліотекаря. Запропонована колегам анкета «Моя професія: ідеал і реальність» переконала нас у тому, що визначальними якостями бібліотекаря є професіоналізм, ерудиція, освіченість, любов до дітей та роботи. Важливими вважаються чуйність, людяність, толерантність, творча винахідливість, духовність, почуття стилю та гумору. І ми впевнені, що саме такими і є дитячі бібліотекарі!